

ФАКТОРИ, ЩО ВПЛИВАЮТЬ НА РОЗВИТОК СИСТЕМИ РЕКРЕАЦІЇ ТА ТУРИЗМУ НОВОСАНЖАРСЬКОГО РАЙОНУ ПОЛТАВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Проведено аналіз чинників, що впливають на розвиток рекреації та туризму Новосанжарського району, визначені групи природних (ландшафтно-кліматичних, природо-лікувальних) та антропогенних (культурно-історичних, містобудівних, інженерно-технічних) факторів.

Вступ.

На сьогодні термін рекреація визначається, як діяльність людини, направлена на відновлення своїх фізичних і психічних сил, розвитку особистості, не пов'язана з виконанням трудових обов'язків і задоволенням обов'язкових побутових потреб [1].

Важливою складовою рекреації є туризм, який можна розглядати відособлено, як окремий феномен. За визначенням комісії ООН, туризм – це активний відпочинок, який укріплює здоров'я, сприяє фізичному розвитку людини, пов'язаний із переміщенням за межі постійного місця проживання. У працях Т.Ф. Панченко даний термін здобув наступне тлумачення: туризм (від франц.: «tourisme, tour» - обхід, об'їзд) – у вузькому розумінні слова це форма активного відпочинку (подорожі, екскурсії та походи спортивні розваги, культурний розвиток громадян) [2]. А.Н. Тарасов розглядав туризм, як вид соціокультурної та рекреаційної діяльності в умовах вільного часу [3]. У Законі України «Про туризм» визначено: «туризм – тимчасовий виїзд особи з місця постійного проживання в оздоровчих, пізнавальних, професійно-ділових чи інших цілях без здійснення оплачуваної діяльності в місці перебування» [4].

Для доцільного розвитку галузей господарювання пов'язаних зі сферами відпочинку та туризму необхідне виявлення наявності на визначеній території певних аспектів, необхідних для такого розвитку. Ці аспекти представляють собою сукупність рекреаційних та туристичних ресурсів на базі яких може ґрунтуватися розвиток того чи іншого видів рекреаційної чи туристичної діяльності.

Тож кожен з аспектів що притаманні досліджуваному містобудівному об'єкту має певний вплив на цей об'єкт. Для визначення цього впливу, його характерних ознак і дію на містобудівну систему, що досліджується аспекти

розвитку зон рекреації та туризму необхідно опрацювати і представити у вигляді факторів впливу зон рекреації та туризму.

Основний зміст.

По визначенню, фактор – це причина, основна діюча сила процесу, що відбувається або одна із основних умов виникнення цього процесу. Рекреаційно-туристична система адміністративного району виникає під впливом багатьох факторів, процесів, явищ. Ці процеси та явища можуть бути як природного характеру так і антропогенного, спричинені діяльністю людини. Тож фактори впливу на зони рекреації та туризму Новосанжарського району Полтавської області доцільно поділити на природні та антропогенні.

Так до природних факторів впливу відносяться ландшафтно-кліматичні, природо-лікувальні аспекти, до антропогенних - культурно-історичні, містобудівні, інженерно-технічні.

Клімат визначається розташуванням у помірному кліматичному поясі, тип — помірно-континентальний. Середня температура січня — $-3,7^{\circ}\text{C}$, липня — $+21,4^{\circ}\text{C}$, кількість опадів становить 580–480 мм/рік, що випадають переважно влітку у вигляді дощів.[5] Близько 2/3 кількості днів у році панує континентальний підтип повітряних мас із суходолу Євразії, 1/3 днів — морський підтип повітряних мас із північної та центральної Атлантики та внутрішніх морів — Середземного, Чорного, Азовського.

Ландшафтні аспекти Новосанжарського району представлені наявністю територій та об'єктів природно-заповідного фонду місцевого значення (Таблиця 1), рекреаційними лісами, водними об'єктами (річки Ворскла з притоками, та закриті водойми).

Таблиця 1.

Території та об'єкти природно-заповідного фонду місцевого значення

Назва об'єкту	Категорія	Площа (га)	Місцезнаходження заповідного об'єкту	Постанова, рішення, згідно якої створено даний об'єкт
Тетянин гай	Заказник ентомологічний	11,9	заплава р. Ворскла в районі с. Ключівка та смт. Нові Санжари	Рішення облради від 06.09.07р.
Парк відпочинку	Пам'ятка природи ботанічна	3,4	сmt. Нові Санжари	Рішення облвиконкому №329 від 22.07.69р.

Лісистість. Ліси за своїм призначенням і місцезнаходженням віднесено до лісів I групи, які виконують переважно екологічні функції (водоохоронні, захисні, санітарно-гігієнічні, оздоровчі, рекреаційні тощо). Експлуатаційне значення їх обмежене.

Насадження на 62% мають штучне походження (лісові культури), решта – природні насадження в заплавах річок і по днищах балок.

Серед природних факторів впливу Новосанжарського району важливо виділити природно-лікувальний аспект, що представлений природно-лікувальними ресурсами наявними на території смт. Нові Санжари та на прилеглих територіях.

На території селища Нові Санжари та с. Ключівка Новосанжарської селищної ради свердловинами виводяться на поверхню мінеральні води двох типів:

- мінеральні води з високим вмістом органічних речовин;
- мінеральні бромні хлоридні натрієві розсоли.

Родовище грязей у с. Малий Кобелячок знаходиться за межами території Нових Санжар.

Природна територія смт Нові Санжари та с. Ключівка Новосанжарської селищної ради Полтавської області має мінеральні води, можливе застосування лікувальних грязей. Кліматичні та інші природні умови, сприятливі для лікування, медичної реабілітації та профілактики захворювань, рекреації населення. Природна територія освоєна, має необхідні будівлі та споруди з об'єктами інфраструктури для експлуатації природних лікувальних ресурсів, використання з метою лікування, медичної реабілітації, профілактики захворювань та для рекреації.

Антропогенні фактори впливу на зони рекреації та туризму визначаються по перше територіальним розміщенням досліджуваного містобудівного об'єкту по відношенню до сусідніх містобудівних об'єктів, що мають вплив на нього; наявність комунікативних зав'язків з містобудівними об'єктами що мають вплив на досліджуваний.

Так, Нові Санжари – селище міського типу, центр селищної ради, розташоване за 7 кілометрів від однойменної залізничної станції та за 2 кілометра від автомобільної магістралі Е584 (Суми — Полтава — Олександрія — Кіровоград), яка проходить через село Лелюхівка, що межує із селищем. Відстань до Полтави — 36 кілометрів, до Кременчука — 78 кілометрів. Селище розташоване по обох берегах річки Ворскла, в його межах у Ворсклу впадає р. Ворона.

Культурно-історичний аспект представляє собою сукупність пам'яток культурної спадщини на території досліджуваного району [4].

Рекреаційні аспекти розвитку зон рекреації та туризму Новосанжарського району Полтавської області представлені наступними рекреаційними територіями та об'єктами.

У Нових Санжарах існують внутрішньо міські рекреаційні території для відпочинку населення на землях оздоровчого та рекреаційного призначення:

- зони которкчасного відпочинку (рекреаційні території вздовж берегів р. Ворскла, лісопарк, парк, пляжі)

- зони тривалого відпочинку (будинки відпочинку, санаторії, оздоровчі табори) (Таблиця 5).

Таблиця. 5. (Згідно форми №б-зем):

Власники землі, землекористувачі та землі	Загальна площа, га
Медичний центр "Нові Санжари" ВВ МВС України	16,1259
Оздоровчого призначення	4,1352
Новосанжарський санаторій профілакторій "АНТЕЙ"	4,1352
Будинок відпочинку матері і дитини "Ворскла"	3,4700
Дитячий оздоровчий табір "Костер"	1,0400

Висновок

В статті були опрацьовані основні аспекти що сприяють і можуть слугувати основою для розвитку та вдалого функціонування зон рекреації та туризму на території Новосанжарського району Полтавської області.

У відповідності до цих аспектів, в Новосанжарському районі найдоцільнішим є розвиток курортно-рекреаційної галузі, зеленого туризму та активного відпочинку.

Список використаної літератури:

1. Методичні проблеми формування регіональних рекреаційних систем (на прикладі Полтавської області): Автореф. дис... канд. архітектури: 18.00.01 / В.В. Шулик ; Харк. держ. техн. ун-т буд-ва та архіт. — Х., 2001. — 20 с.;
2. Панченко Т.Ф. Туристичне середовище. Архітектура природа інфраструктура/Панченко Т.Ф. К.: Логос. 2009. – 176 с.;
3. Шулик В.В. Методологічні основи формування рекреаційних систем в Україні/Шулик В.В.// Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора архітектури. Харків: ХНУБА. 2008. Закон України «Про туризм»;

4. Список пам'яток історії Полтавської області (відповідно до додатків: № 2 до рішення виконкому обласної Ради народних депутатів від 23.04.1982 № 247 та №2 до рішення облвиконкому від 23.04.1984 № 165).

5. Електронний носій: <http://geo.pnpu.edu.ua/climate.php> // Клімат і кліматичні ресурси;

6. За матеріалами головного управління Держкомзему у Полтавській області, підприємства системи Держкомлісгоспу України об'єднання "Полтаваліс", Держлісагентства України (Полтавське обласне управління лісового та мисливського господарства), за даними обласної цільової програми комплексного розвитку лісового господарства "Ліси Полтавщини до 2015 року" (затвердженої рішенням Полтавської обласної ради XII сесії IV скликання від 29 червня 2004 року).

Аннотація

Проведен анализ факторов, влияющих на развитие рекреации и туризма Новосанжарского района, определены группы природных (ландшафтно-климатических, природно-лечебных) и антропогенных (культурно-исторических, градостроительных, инженерно-технических) факторов.

Annotation

Analysis of factors affecting the development of recreation and tourism Novosandzharskyi area defined group of natural (landscape-climatic, therapeutic) and anthropogenic (cultural-historical, urban planning, engineering) factors.